

Visser

T.a.v.: [REDACTED]

AFSCHRIFT

Leeuwarden, 17 januari 2014

Verzonden, **17 JAN. 2014**

Ons kenmerk : 01095659
Afdeling : Stêd en Plattelân
Behandeld door : [REDACTED] / (058) 292 [REDACTED] f [REDACTED]@fryslan.nl
Uw kenmerk : AS/JV/488/B-53.734
Bijlage(n) : 1

Onderwerp : Vergunning ex art. 19d Natuurbeschermingswet 1998 uitbreiding [REDACTED]
[REDACTED] (Duinen Schiermonnikoog)

Geachte heer [REDACTED],

Overeenkomstig uw aanvraag en de daarbij behorende stukken heb ik besloten de gevraagde vergunning onder de volgende voorschriften en beperkingen te verlenen.

Voorschriften en beperkingen

1. De vergunning staat op naam van [REDACTED],
[REDACTED]
2. De NH3-emissie mag niet meer bedragen dan 754,9 kg NH3 per jaar, zijnde de aangevraagde emissie (De in overweging A 1.1. in de tabel "gewenste situatie" aangegeven totale emissie).
3. De vergunning geldt voor onbepaalde tijd.

Vergunninghouder dient de activiteiten uit te voeren conform aanvraag. Afwijkingen behoeven schriftelijke toestemming van het bevoegd gezag.

Voor de motivering van mijn besluit verwijs ik u naar bijlage 1.

Afschriften

Afschriften van dit besluit worden verzonden aan burgemeester en wethouders van de gemeente Schiermonnikoog, Natuurmonumenten Noord en Rombou te Zwolle.

Huimtelijke ordening

Wanneer de uitbreiding niet past in het bestemmingsplan dan geldt vanuit het ruimtelijk beleid van de provincie het volgende:

- Bij een bouwperceel kleiner dan 1,5 ha moet het perceel worden voorzien van een goede landschappelijke inpassing.
- Bij een bouwperceel groter dan 1,5 ha moet de gemeente zorgen voor een integrale afweging en onderbouwing van alle relevante aspecten, waaronder landschappelijk inpassing, ontsluiting en milieusituatie (De Nije Pleats methode). De maximale oppervlakte van het bouwperceel is 3 ha. Aangetoond moet worden dat de melkveehouderij grondgebonden is.

Namens het college van Gedeputeerde Staten,

Mevr. [REDACTED]
Hoofd Team Landelijk Gebied en Water

Bezwaar

Degene wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, kan tegen dit besluit binnen zes (6) weken na de verzending daarvan een bezwaarschrift indienen bij Gedeputeerde Staten, Postbus 20120, 8900 HM Leeuwarden.

Het bezwaarschrift moet worden ondertekend en moet tenminste bevatten:

- a. de naam en het adres van de indiener;
- b. de dagtekening;
- c. een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- d. de gronden van het bezwaar.

Meer informatie over de bezwaarschriftenprocedure vindt u op www.fryslan.nl onder "contact", of u kunt bellen met het secretariaat van de bezwaarschriftencommissie: tel. (058) 292 51 57

Kennisgeving

Van dit besluit zal, conform artikel 42, lid 3, van de Nb-wet kennis worden gegeven door publicatie in de Leeuwarder Courant en het Friesch Dagblad en op www.fryslan.nl/nb-wet.

Bijlagen

Bijlage 1: Motivering besluit

Bijlage 1: Motivering van het besluit

A. Weergave van de feiten

A1. Vergunningaanvraag

U vroeg mij bij brief van 27 mei 2013 om een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (hierna: Nb-wet).

Uw aanvraag is op 28 mei 2013 door mij ontvangen en ingeboekt onder nummer 01060276.

Voor het aangevraagde project of andere handeling is niet eerder vergunning verleend op grond van de Nb-wet.

A1.1. Beschrijving van het project of andere handeling

Het project of andere handeling waarvoor vergunning wordt aangevraagd is de volgende: Uitbreiding van [REDACTED] aan de Melle Grietjespad 17 te Schiermonnikoog.

Op grond van de aanvraag en de bij de aanvraag gevoegde stukken is duidelijk dat voor de beoordeling van de aanvraag voor een Nb-wetvergunning alleen de depositie van ammoniak op voor stikstofdepositie gevoelige habitats van belang is. Daarbij wordt (zoals vermeld in artikel 19kd, sub b van de Nb-wet) de depositie op de referentiedatum in een aantal gevallen niet bij de besluitvorming betrokken.

Volgens artikel 19kd lid 3 wordt onder «referentiedatum» verstaan:

- a. voor gebieden ter uitvoering van richtlijn 92/43/EEG (Habitatrichtlijngebieden):
  - 1°. 7 december 2004 (datum aanmelding Habitatrichtlijngebieden door Nederland), of
  - 2°. de datum waarop het desbetreffende gebied door de Europese Commissie tot een gebied van communautair belang is verklaard ter uitvoering van artikel 4, tweede lid, van richtlijn 92/43/EEG, voor zover die verklaring plaatsvindt na 7 december 2004;
- b. voor gebieden ter uitvoering van richtlijn 79/409/EEG (Vogelrichtlijngebieden) de datum waarop het desbetreffende gebied is aangewezen ter uitvoering van richtlijn 79/409/EEG (Vogelrichtlijn).

De referentiedatum van onderhavig Natura 2000-gebied, Duinen Schiermonnikoog is 24 maart 2000 (de datum van aanwijzing als VR-gebied). Derhalve geldt de vergunde situatie op die datum als referentiesituatie.

Als onderbouwing van de situatie op de referentiedatum is een Wm-vergunning van 24 april 2000 overlegd, waarin is aangegeven het vergund aantal dieren op basis van de vergunning Wm die voorafgaand aan de vergunning van 24 april 2000 van toepassing was op het bedrijf. Het bedrijf is nu in werking conform de op 24 april 2000 verleende vergunning.

De dieraantallen en bijbehorende emissie in de referentiesituatie en de gewenste situatie zijn weergegeven in de hiernavolgende tabellen.

Referentiesituatie (vigerende vergunning Wm op 24 maart 2000)

Categorie	Omschrijving volgens RAV	Aantal	Emissie per dierplaats	Totaal (kg NH3)
Melkkoeien	A1.100.2	46	11	506
Jongvee	A3	46	3,9	179,4
Schape	B1	115	0,7	80,5
Totale emissie (kg NH3/jr)				765,9

Gewenste situatie (aanvraag)

Categorie	Omschrijving volgens RAV	Aantal	Emissie per dierplaats	Totaal (kg NH3)
Melkkoeien	A1.100.1	58	9,5	551
Jongvee	A3	46	3,9	179,4
schape	B1	35	0,7	24,5
Totale emissie (kg NH3/jr)				754,9

A1.2. Periode

De vergunning wordt aangevraagd voor onbepaalde tijd.

A1.3. Relevante bescheiden

U hebt voor de beoordeling van uw aanvraag de volgende rapporten en tekeningen aangeboden:

- Overzichtsfoto gebouwen huidig
- Aagrostacksberekening huidige en toekomstige situatie
- Beschikking Wm gemeente Schiermonnikoog d.d. 24 april 2000
- email provincie Fryslân met x,y-coördinaten dichtstbijzijnde locatie met gevoelige habitat.

A1.4. Aanvullende gegevens

Er is niet gevraagd om aanvullende gegevens ingevolge art. 4:5 lid 3 Awb, waardoor de beslistermijn is opgeschort. Op 5 december 2013 heb ik in verband met recente jurisprudentie gevraagd naar overige verleende vergunningen. U hebt per e-mail van 6 december 2013 aangegeven dat alle verleende vergunningen / meldingen al onderdeel zijn van de aanvraag.

A1.5. Uw aanvraag en de bescherming van Natura 2000

Uw project of handeling vindt plaats in of nabij het Natura 2000-gebied Duinen Schiermonnikoog. Informatie over het gebied vindt u via de volgende link:

<http://www.fryslan.nl/2111/natuurbeschermingswetvergunning-en-ammoniakdepositie/>

A2. Bevoegdheid

De bescherming van Natura 2000-gebieden door Nederlandse wetgeving wordt stapsgewijs ingevoerd. Deze gefaseerde invoering is van invloed op de manier waarop de op grond van Europese wetgeving (artikel 6, lid 3, van de HR) verplichte beoordeling van uw project of handeling plaatsvindt en door welke instantie dit gebeurt. (zie de onder A1.5. genoemde website).

Het project of de andere handeling waarvoor een vergunning wordt gevraagd is geen project of andere handeling die op grond van artikel 19d, vierde lid, van de Nb-wet is aangewezen in het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998. Voor deze aanvraag zijn Gedeputeerde Staten van Fryslân daarom thans bevoegd.

A3. Procedure

De vergunningprocedure is uitgevoerd in overeenstemming met het bepaalde in hoofdstuk VIII van de Nb-wet en de hiervoor relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht.

A3.1. Zienswijze

1. Naar aanleiding van uw aanvraag zijn, op grond van artikel 44, lid 3, Nb-wet, burgemeester en wethouders van de gemeente Schiermonnikoog gedurende een termijn van 8 weken in de gelegenheid gesteld over deze aanvraag hun zienswijze kenbaar te maken.
2. Daarnaast zijn op grond van artikel 4, lid 8, van de Algemene wet bestuursrecht, Natuurmonumenten Noord (hierna: Natuurmonumenten) gedurende een termijn van 8 weken in de gelegenheid gesteld hun zienswijze over deze aanvraag kenbaar te maken.
3. Van de mogelijkheid tot het kenbaar maken van zienswijzen heeft Natuurmonumenten gebruik gemaakt. Onder het aandachtspunt B3. wordt nader ingegaan op de inhoud van de ingediende zienswijze en mijn reactie hierop.

A3.2. Verlengen beslistermijn

Ik heb op 27 augustus 2013, kenmerk 01074670 besloten om de beslistermijn op de aanvraag te verlengen met 13 weken (artikel 42, lid 2, Nb-wet). Dit besluit is kenbaar gemaakt aan de aanvrager, aan burgemeester en wethouders van de gemeente Schiermonnikoog en aan Natuurmonumenten.

A3.3. Coördinatie met andere wetgeving

1. U heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid als bedoeld in artikel 19ka, lid 2, Nb-wet om een van de betrokken bestuursorganen schriftelijk te verzoeken om coördinatie van besluitvorming.
2. Ingevolge artikel 19ka, lid 1, Nb-wet en artikel 3:20 Algemene wet bestuursrecht stel ik u er van in kennis dat voor de door u te verrichten activiteit, voor zover mij bekend, ook de navolgende op de aanvraag te nemen besluiten nodig zijn:

Naam en adres van het bestuursorgaan, bevoegd tot het nemen van het besluit	Wettelijk voorschrift krachtens welk het besluit wordt genomen
<ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Schiermonnikoog	<ul style="list-style-type: none"> • Omgevingsvergunning (Wabo)

A3.4. Betrokkenheid van een andere provincie waarin het betreffende Natura 2000-gebied mede is gelegen

Niet van toepassing op deze aanvraag.

A4. Vergunningplicht

1. Op basis van de aanvraag en de daarbij behorende rapporten en tekeningen heb ik beoordeeld of het door u aangevraagde project en/of handeling schadelijke gevolgen kan hebben voor de natuurlijke kenmerken van het gebied, zoals beschreven in de instandhoudingsdoelstelling van dit Natura 2000-gebied.
2. Ik stel vast dat:
  - 2.1 het onder A1. omschreven project en/of handeling niet wordt gerealiseerd overeenkomstig een beheerplan als bedoeld in de artikelen 19a of 19b Nb-wet;
  - 2.2 het onder A1. omschreven project en/of de handeling weliswaar gevolgen kan hebben voor het Natura 2000-gebied, maar dat het de instandhoudingsdoelstelling daarvan niet in gevaar kan brengen, afzonderlijk noch in combinatie met andere projecten of plannen, zodat het niet kan worden beschouwd als een project dat significante gevolgen kan hebben voor het betrokken gebied;
  - 2.3 er dus vergunning nodig is op grond van artikel 19d Nb-wet, maar er geen toepassing hoeft te worden gegeven aan artikel 19 g, lid 2, en artikel 19 h.

Ik verwijs voor de motivering van dit oordeel naar mijn overwegingen onder B. (Toetsing)

B. Toetsing

B1. Wettelijk kader

B1.1. Nb-wet

1. Artikel 19d, lid 1, van de Nb-wet, bepaalt, dat het verboden is zonder vergunning, of in strijd met aan die vergunning verbonden voorschriften of beperkingen, projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten, die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten, in een op grond van artikel 10a, lid 1, aangewezen gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.
2. Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of handelingen die de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.
3. Voor de beoordeling van de vergunningaanvraag is het van belang na te gaan of, en in welke mate, het voorgenomen project en/of de handeling de doelstellingen kan aantasten, zoals die zijn opgenomen in:
  - het aanwijzingsbesluit tot Natura 2000-gebied van Duinen Schiermonnikoog.
4. Zoals is vermeld in artikel 19kd, lid 1, sub b, van de Nb-wet worden onder significante gevolgen niet verstaan de gevolgen van een handeling, onderscheidenlijk de in een plan voorziene activiteiten, door het veroorzaken van stikstofdepositie op voor stikstofgevoelige habitats in een Natura 2000-gebied in het volgende geval:
  - de handeling is een activiteit die na de referentiedatum is begonnen, of een gebruik dat na de referentiedatum in betekenende mate is gewijzigd, onderscheidenlijk het plan is van toepassing geworden na de referentiedatum, of is nadien in betekenende mate gewijzigd, waarbij is verzekerd dat, in samenhang met voor die activiteit getroffen maatregelen, de stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitats in een Natura 2000-gebied als gevolg van die activiteit of dat gebruik of dat plan, per saldo niet is toegenomen of zal toenemen.

5. In een geval als onder 4 beschreven geldt als enig vereiste voor het verlenen van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid dat met de volgende in artikel 19e van de Nb-wet 1998 genoemde aspecten rekening wordt gehouden:
  - a) met de gevolgen die een project of andere handeling, waarop de vergunningaanvraag betrekking heeft, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, met uitzondering van de doelstellingen, bedoeld in artikel 10a, derde lid, kan hebben voor een Natura 2000-gebied;
  - b) met een op grond van artikel 19a of artikel 19b vastgesteld beheerplan, en
  - c) vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, alsmede regionale en lokale bijzonderheden.

B1.2. Overig beleid in relatie tot vergunningverlening Nb-wet (indien van toepassing)

Niet van toepassing.

B2. Inhoudelijke beoordeling

B2.1. Kwalificerende waarden

1. Het onder A1 genoemde project en/of handeling betreft een project en/of handeling die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, mogelijk de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in het Natura 2000-gebied Duinen Schiermonnikoog kan verslechteren of een *significant* verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.
2. De kwalificerende waarden van het onder 1 genoemd Natura 2000-gebied zijn in het aanwijzingsbesluit van 26 februari 2009 verdeeld in kwalitatieve instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen, Habitatrictlijnsoorten en vogelsoorten, (en mogelijk de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied, anders dan vereist ingevolge de Vogel- en de Habitatrictlijn). Informatie over de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied vindt u via de volgende link:
<http://www.fryslan.nl/2111/natuurbeschermingswetvergunning-en-ammoniakdepositie/>
3. Hieronder wordt uw aanvraag getoetst aan de beoordelingskaders van het onder 1 genoemd Natura 2000-gebied. Daarbij worden mogelijke verslechtingen en verstoringen besproken in het licht van de relevante kwalificerende waarden van genoemd gebied.
4. De aanvraag wordt zo nodig tevens getoetst aan de doelstellingen anders dan vereist ingevolge de Vogel- en de Habitatrictlijn. Daartoe behoren de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied.
5. Onder de vergunningplicht ex artikel 16 Nb-wet vallen de schadelijke handelingen die in het gebied zelf plaatsvinden, en niet de handelingen buiten het gebied (externe werking) tenzij dat in het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied uitdrukkelijk is geregeld (artikel 16, vierde lid, Nb-wet).

B2.2 . Toetsing aan relevante kwalificerende waarden

Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrictlijnsoorten

Gezien de relatief grote afstand van het bedrijf waarvoor vergunning wordt aangevraagd tot het gebied is toetsing met betrekking tot effecten op vogelrichtlijnsoorten en habitatrictlijnsoorten waarvoor het gebied mede is aangewezen niet noodzakelijk.

Habitattypen

Het Natura 2000-gebied Duinen Schiermonnikoog is aangewezen voor 17 habitattypen die gevoelig tot zeer gevoelig zijn voor stikstofdepositie, met kritische depositiewaarden variërend van 714 tot 2400 mol/ha/jr. De depositie in de omgeving van het gebied varieert van

937 - 1719 mol/ha/jr, waardoor de kritische depositiewaarde van een aantal habitattypen wordt overschreden. Gezien de achtergronddepositie in het gebied is daarbij sprake van een overbelaste situatie.

Met behulp van het model Aagrostacks is het verschil tussen de depositie van de referentiesituatie en de aangevraagde situatie berekend. Als gevoelig punt is daarbij het dichtst bij gelegen punt met een gevoelig habitatype binnen het Natura 2000-gebied gehanteerd of de dichtst bij gelegen rand van het gebied. Aangenomen mag worden dat als hier geen toename van de depositie zal plaatsvinden die conclusie zeker ook ten aanzien van verderaf gelegen locaties geldt.

In onderstaand overzicht is het resultaat weergegeven.

Referentiepunt	Toename depositie (mol / ha per jaar)	X	Y
Grijze duinen, kalkarm	0	205660	610103

Uit de berekeningen blijkt dat er op de gevoelige habitattypen in het Natura 2000-gebied Duinen Schiermonnikoog geen toename van de depositie plaatsvindt.

Hierdoor is naar mijn oordeel sprake van een situatie zoals is beschreven in artikel 19kd lid 1 van de Natuurbeschermingswet, onder b. Er is geen sprake van significante gevolgen als gevolg van stikstofdepositie aangezien in samenhang met voor de activiteit getroffen maatregelen, de stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitats in het Natura 2000-gebied als gevolg van de activiteit, per saldo niet is toegenomen of zal toenemen.

B3. Zienswijzen

Van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze heeft Natuurmonumenten gebruik gemaakt.

De gemeente heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze.

B3.1. Bespreking van de ingediende zienswijzen en reacties

Er is op 18 juli 2013 een zienswijze ingediend door Natuurmonumenten. In deze zienswijze, ingeboekt onder nummer 01069698, geeft Natuurmonumenten aan dat de beoogde bedrijfsvoering van de betreffende veehouderij tot een extra stikstofdepositie leidt van 0,44 mol/ha/jaar op de bij Natuurmonumenten in beheer zijnde duinen. In tal van documenten is beschreven dat de huidige stikstofdepositie op de duinen van Schiermonnikoog te hoog is. Deze duinen zijn stikstofgevoelig. Natuurmonumenten verwijst daarvoor naar de passages over dit onderwerp in het Beheer- en inrichtingplan (BIP).

Verder stelt zij dat ook in het onderzoek "Advies over een mogelijke invoering van een provinciale stikstofverordening in de provincie Fryslân" (2013) naar voren komt dat op Schiermonnikoog de stikstofdepositie te hoog is. Beschreven is dat de kritische depositiewaarde van het meest kritische habitatype 714 mol N/ha/jr bedraagt, terwijl de huidige depositie 1475 mol N/ha/jr bedraagt.

Natuurmonumenten stelt verder dat de duinen van Schiermonnikoog op 24 maart 2000 zijn aangewezen als speciale beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn. Uit de aanvraag blijkt dat aan het bedrijf na die datum, en wel op 25 april 2000, vanwege een toenmalige uitbreiding van het bedrijf een nieuwe vergunning op grond van de Wet milieubeheer is verleend. Het bedrijf moet volgens Natuurmonumenten daarmee ook worden beschouwd als een zogenaamde "interimmer"; een bedrijf dat zijn veestapel heeft uitgebreid na de aanwijzing als speciale beschermingszone, maar waarvoor geen Natuurbeschermingswetvergunning is afgegeven. Mede om die reden is Natuurmonumenten van mening dat bij de behandeling van de aanvraag niet slechts de gevolgen van de nu voorliggende uitbreiding - de toename van depositie van 0,44 mol N/ha/jr- maar ook de eerdere uitbreiding in principe in ogenschouw had moeten worden genomen.

In het BIP is opgenomen dat *"in overleg met de landbouwers en de terreinbeheerder een gebiedsgerichte aanpak wordt uitgewerkt met daarin de maatregelen die genomen kunnen worden op Schiermonnikoog. Het definitief vaststellen van die aanpak kan pas als de PAS landelijk is vastgesteld. Het resultaat hiervan moet zijn dat op termijn (15 tot 20 jaar) een acceptabele stikstofbelasting gerealiseerd wordt die nodig is voor het behoud en de ontwikkeling op die locaties waar de gevoelige vegetaties gelegen zijn en die tevens zoveel mogelijk basis biedt voor de bestaanszekerheid van de landbouwbedrijven. De maatregelen zullen aan de ene kant gericht zijn op het terugbrengen van de stikstofuitstoot op het eiland en aan de andere kant op het verbeteren van de conditie van de gevoelige vegetaties"*. De landelijke PAS is echter nog niet vastgesteld. Ook de mede in het kader van de landelijke PAS vast te stellen ontwikkelingsruimte is nog niet bepaald.

Natuurmonumenten is van mening dat vergunningverlening aan het bedrijf leidend tot een toename van de stikstofdepositie, de beoogde gebiedsgerichte aanpak - gericht op een verlaging van de stikstofdepositie - onnodig doorkruist. De vernietiging d.d. 22 mei 2013 door de Raad van State van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet voor het oprichten van een veehouderij in Luttenberg bevestigt Natuurmonumenten in die mening. In die betreffende zaak nam de depositie op het Natura 2000-gebied Boetelerveld toe met 0,12 mol N/ha/jr. De Afdeling overwoog in die uitspraak dat Gedeputeerde Staten van Overijssel onvoldoende hadden gemotiveerd hoe op het Boetelerveld de noodzakelijke reductie van de stikstofdepositie afkomstig van alle potentiële bronnen moet worden bereikt. Mede omdat de uitbreiding van het bedrijf leidt tot een vergroting van stikstofdepositie op de voor stikstofgevoelige en nu al overbelaste duinen, de PAS en de daarbij behorende ontwikkelingsruimte nog niet is vastgesteld en bovendien de beoogde gebiedsgerichte aanpak op Schiermonnikoog eveneens nog niet is vastgesteld, is de Vereniging van mening dat vergunningverlening aan dit bedrijf op dit moment ongewenst is. Zij verzoekt de provincie daarom de aanvraag af te wijzen en [REDACTED] te adviseren een aanvraag in te dienen nadat de landelijke PAS en de gebiedsgerichte aanpak op Schiermonnikoog is vastgesteld.

B3.2. Reactie provincie Fryslân op de zienswijzen en overige reacties

Ik ben het met Natuurmonumenten eens dat de beoogde bedrijfsvoering van de betreffende veehouderij tot een extra stikstofdepositie leidt van 0,44 mol/ha/jaar op de bij Natuurmonumenten in beheer zijnde duinen, welke voor vermesting en verzuring gevoelige habitattypen bevat die inderdaad zijn overbelast als het gaat om stikstofdepositie. Dit mag blijken uit mijn overwegingen in onderdeel B2.2.

Natuurmonumenten stelt dat uit de aanvraag blijkt dat het bedrijf na de datum van aanwijzing van het gebied als speciale beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn (25 april 2000) vanwege een toenmalige uitbreiding van het bedrijf een nieuwe vergunning op grond van de

Wet milieubeheer is verleend. Er is toen geen Natuurbeschermingswetvergunning afgegeven. We zijn het met Natuurmonumenten eens dat daarmee sprake is geweest van een uitbreiding, welke onterecht niet is getoetst aan de Nb-wet en derhalve nu alsnog moet worden meegenomen in de toetsing. Echter, in tegenstelling tot wat Natuurmonumenten aangeeft is met het verlenen van onderhavige vergunning wel degelijk sprake van toetsing van deze eerdere uitbreiding aan de Nb-wet. In de aanvraag is een verschilberekening opgenomen, welke is gebaseerd op de vergunde situatie op 18 november 1997 (in de aanvraag is een afschrift opgenomen van een vergunning van 25 april 2000, op basis waarvan kan worden geconcludeerd dat op 18 november 1997 sprake was van vergunde rechten o.g.v. de Wm van 46 stuks melkvee, 46 stuks jongvee en 115 stuks schapen). Ten gevolge daarvan bedroeg de totale emissie toen 766 kg NH₃. Dit is de referentiesituatie ten opzichte waarvan de gewenste uitbreiding moet worden afgezet. De gewenste situatie leidt ten gevolge van een emissie van 755 kg NH₃ tot een toename van depositie van afgerond 0 mol/ha per jaar op de dichtstbijzijnde gevoelige habitat binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Duinen Schiermonnikoog. Aangezien de verschilberekening is uitgevoerd met de op 18 november 1994 vergunde emissie (vigerende vergunning op datum van aanwijzing van het gebied als speciale beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn en *niet* met de emissie t.g.v. de uitbreiding vergund door de gemeente Schiermonnikoog op 25 april 2000, is deze uitbreiding wel degelijk getoetst in de onderhavige vergunning.

Natuurmonumenten is verder van mening dat sprake is van een toename van depositie van NH₃ van 0,44 mol/ha per jaar. In dat verband stelt zij dat in het Beheer en Inrichtingen Plan (BIP) voor het Nationaal Park Schiermonnikoog is opgenomen dat "...een gebiedsgerichte aanpak wordt uitgewerkt met daarin de maatregelen die genomen kunnen worden op Schiermonnikoog. Het definitief vaststellen van die aanpak kan pas als de PAS landelijk is vastgesteld. Het resultaat hiervan moet zijn dat op termijn (15 tot 20 jaar) een acceptabele stikstofbelasting gerealiseerd wordt..." De Vereniging geeft terecht aan dat de PAS nog niet is vastgesteld, alsmede de vast te stellen ontwikkelingsruimte nog niet is bepaald. De Vereniging is van mening dat vergunningverlening aan het bedrijf, leidend tot toename van de stikstofdepositie deze gebiedsgerichte aanpak onnodig doorkruist. Ik onderschrijf de verwachting dat met het vaststellen van de PAS duidelijk wordt welke ontwikkelingsruimte agrarische bedrijven in het kader van het programma krijgen en deel de conclusie dat die duidelijkheid er op dit moment nog niet is.

Onder "ontwikkelingsruimte" wordt in het wetsvoorstel Wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met de Programmatische aanpak stikstof in het toegevoegde artikel 1, onder q. verstaan: stikstofdepositie, die in het kader van het programma met betrekking tot een daarin opgenomen Natura 2000-gebied kan worden toegedeeld in of gereserveerd voor besluiten als bedoeld in artikel 19km, eerste lid.

Anders dan Natuurmonumenten kennelijk veronderstelt behoeft op vaststelling van het programma evenwel niet te worden gewacht om de vergunning aan [REDACTED] te kunnen verlenen. De aanvraag kan in behandeling worden genomen en vergund, vooruitlopend op de vaststelling van het programma als de stikstofdepositie op de voor stikstof gevoelige habitats en dit Natura 2000-gebied niet zal toenemen. Uit mijn overwegingen blijkt dat er als gevolg van het project geen toename optreedt op het dichtstbijzijnde voor stikstofdepositie gevoelige habitattypen. Andere habitattypen bevinden zich op grotere afstanden zodat kan worden aangenomen dat als er geen toename van de depositie zal plaatsvinden op het dichtstbijzijnde habitat, die conclusie zeker ook ten aanzien van verderaf gelegen locaties geldt.

Ievens stelt Natuurmonumenten dat de vernietiging d.d. 22 mei 2013 door de HvS van een vergunning op grond van de Nb-wet voor het oprichten van een veehouderij in Luttenberg Natuurmonumenten in die mening bevestigt. In die betreffende zaak nam de depositie op het Natura 2000-gebied Boetelerveld toe met 0.12 mol N/ha/jr. De Afdeling overwoog in die uitspraak dat Gedeputeerde Staten van Overijssel onvoldoende hadden gemotiveerd hoe op het Boetelerveld de noodzakelijke reductie van de stikstofdepositie afkomstig van alle potentiële bronnen moet worden bereikt. Mede omdat de uitbreiding van het bedrijf leidt tot een vergroting van stikstofdepositie op de voor stikstofgevoelige en nu al overbelaste duinen, de PAS en de daarbij behorende ontwikkelingsruimte nog niet is vastgesteld en bovendien de beoogde gebiedsgerichte aanpak op Schiermonnikoog eveneens nog niet is vastgesteld, is Natuurmonumenten van mening dat vergunningverlening aan dit bedrijf op dit moment ongewenst is. Zij verzoekt de provincie daarom de aanvraag af te wijzen en [REDACTED] te adviseren een aanvraag in te dienen nadat de landelijke PAS en de gebiedsgerichte aanpak op Schiermonnikoog is vastgesteld.

De rekeneenheid waarmee toenames in stikstofdepositie worden uitgedrukt is mol N/ha/jaar. Berekende waarden, welke na afronding naar boven kleiner dan het aantal 1 mol N/ha/jaar zijn, beschouw ik als een niet meetbaar effect.

Een hoeveelheid van 1 mol komt overeen met *14 gram stikstof per hectare per jaar*. Bij *kleine* planten met een wortelstelsel van 10x10 cm komt dit overeen met 0,000014 gram per plant/jaar, op een jaarlijkse behoefte aan stikstof van ca. 2 gram. Die bijzonder geringe hoeveelheid valt in het niet bij bodemvoorraden aan stikstof die in systemen kunnen worden aangetroffen (overeenkomend met 125.000-450.000 mol stikstof in de bovenste 30 cm).

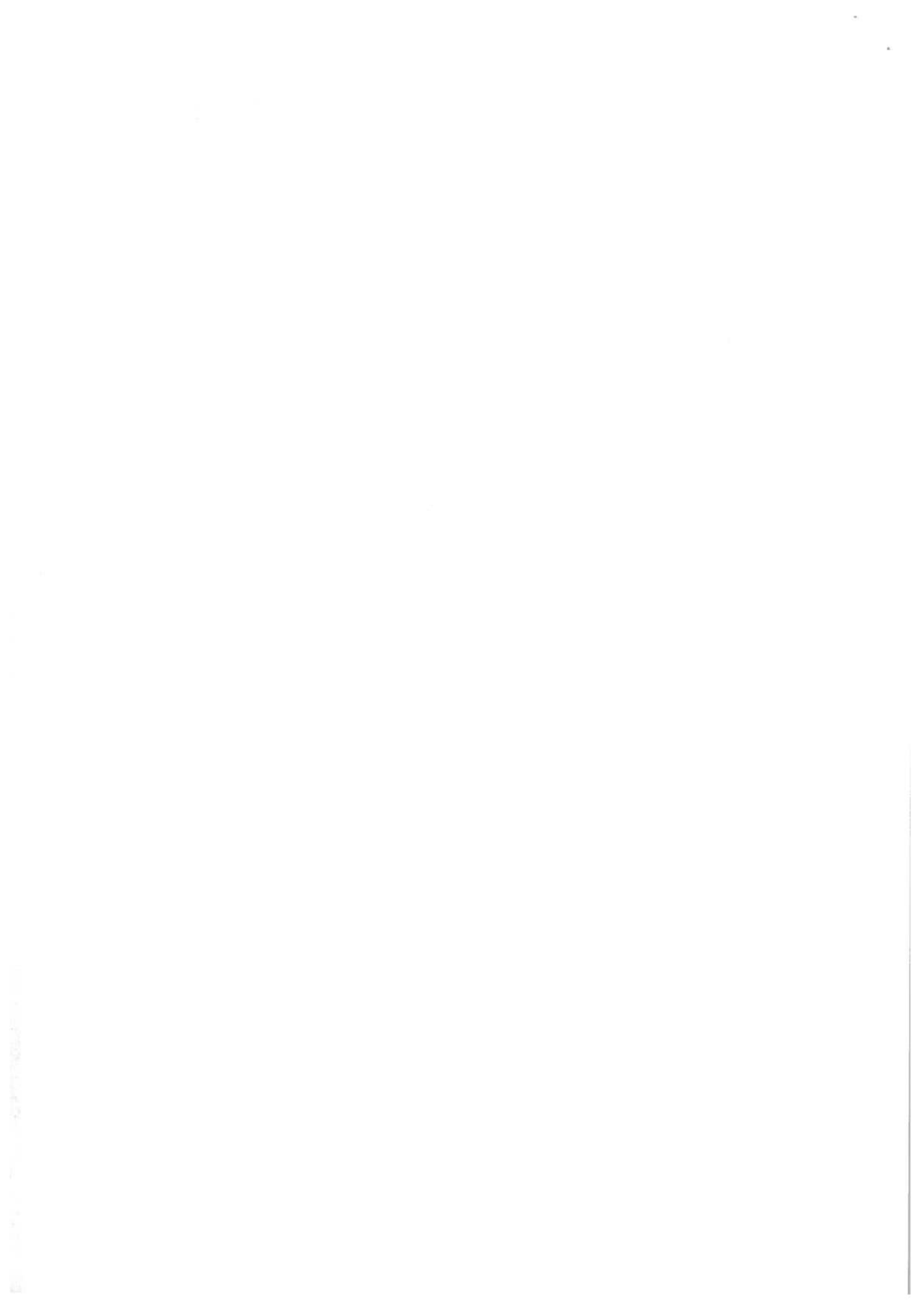
Voor de berekening van de stikstofdepositie als gevolg van de activiteit op gevoelige natuur gebruik ik het rekenmodel Aagrostacks. Dit model maakt gebruik van de Operational Priority Substances (OPS) -module van het RIVM (1992). Met dit model kunnen op lokale en nationale schaal transport en gemiddelde concentraties en deposities van verzurende stoffen zoals ammoniak worden berekend. Volgens opgave van het RIVM kent deze module bij de bepaling van de jaarlijkse depositie van ammoniak op lokale schaal al een onzekerheid van 95%. Het gaat bij effecten van stikstofdepositie, afkomstig van activiteiten die op grote afstand van voor verzuring gevoelige natuur zijn gelegen, om een fractie van één mol/ha/jaar. Deze minimale hoeveelheden stikstof zullen, gelet op deze onzekerheidsmarge, afzonderlijk, noch in combinatie met andere projecten of plannen nooit significante gevolgen kunnen hebben voor het desbetreffende gebied.

De uitspraak van de Raad van State van 22 mei 2013 is niet van toepassing op deze casus. De provincie Overijssel verwees voor een passende beoordeling in haar besluit naar het toetsingskader dat door GS van deze provincie was opgesteld. Het is dit toetsingskader waarin niet voldoende was gemotiveerd op welke wijze de noodzakelijke reductie van stikstofdepositie door alle potentiële bronnen moet worden bereikt. In meergenoemde uitspraak heeft het feit, dat het in dat geval handelde om een toename met 0,12 mol N/ha/jr, overigens geen enkele rol gespeeld.

Ik zie in de uitspraak daarom geen reden de aanvraag af te wijzen en de aanvrager door te verwijzen naar de vaststelling van de Programmatische Aanpak Stikstof. Ik neem de zienswijze van Natuurmonumenten daarom niet over.

C. Conclusie

Op grond van de voorgaande verstorings- en verslechteringstoets staat vast dat de uitbreiding van de veehouderij aan de Melle Grietjespad 17 te Schiermonnikoog, op de door u aangegeven wijze, géén significante negatieve effecten zal veroorzaken op de beschermde natuurwaarden. Door het stellen van voorschriften en beperkingen, worden de te verwachten schadelijke gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied voldoende voorkomen. De in artikel 19e van de Natuurbeschermingswet 1998 genoemde aspecten verzetten zich derhalve niet tegen de vergunningverlening.

Leeuwarder Courant/Friesch Dagblad

Gemeente Schiermonnikoog

Kennisgeving vergunning Natuurbeschermingswet

Gedeputeerde Staten hebben op 17 januari 2014 een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet verleend aan [REDACTED] te **Schiermonnikoog** voor uitbreiding veehouderij.

De vergunning ligt ter inzage in het:

-provinciehuis, elke werkdag van 9 tot 16 uur (graag van te voren contact opnemen)

U kunt de stukken ook bekijken op www.fryslan.nl/nb-wet

Belanghebbenden kunnen tot en met **28 februari 2014** een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij Gedeputeerde Staten.

